

یک قلم برای چند نفر

اشتراک در شبکه‌های اجتماعی:

آدرس صفحه: <https://mav>

[1]

موضوع مقاله:

[خانواده](#) [2]

به قلم: سید مهدی خطیب

جابه‌جایی نقش شغلی بین زن و شوهر، رخدادی است که در حال پیش آمدن است. شمار مردانی که زمان بیشتری را در خانه می‌گذرانند و زنانی که بیرون از خانه سرگرم کارند، رو به افزایش است. امروزه زنان بسیاری خواهان حضور بیشتر در اجتماع‌اند. برای آنان حضور در اجتماع بیش از آنکه برطرف‌کننده نیاز اقتصادی باشد، تأمین‌کننده مشارکت و منزلت اجتماعی است. در این وضعیت، زنان نقش شغلی و حرفه‌ای خود را با نقش همسری-مادری تلفیق می‌کنند، اما هم‌زمانی این نقش‌ها می‌تواند خود عامل بروز مشکلاتی در خانه یا اجتماع باشد. اکنون پرسش این است که کار نقش کدام‌یک از همسران است؟!

توجه به دو ویژگی و کنش مهم در مردان به تبیین این موضوع کمک خواهد کرد. یکی از این کنش‌ها، کنش «مهیاکنندگی» در مردان است. معنای این کارکرد آن است که مردان دوست دارند خودشان کار کنند، پول درآورند و نیازمندی‌های اعضای خانواده را فراهم سازند. مردان از اینکه نیازهای اقتصادی خانواده را دیگران، حتی همسرشان به‌طور کامل برطرف کنند، احساس بدی دارند و جایگاه خود را در خطر می‌بینند. از این‌رو، کار را به‌منزله فراهم‌کننده این احساس مناسب می‌بینند.

ویژگی دیگر مردان اقتدار و مرجع قدرت بودن است. آنان دوست دارند در رأس هرم خانواده و مرجع اقتدار باشند؛ دوست دارند خودشان تصمیم بگیرند و جایگاه خود را در خانواده تثبیت‌شده ببینند که البته کار، راه‌حل مناسبی برای تأمین این احساس است. این دو کنش موجب می‌شود مرد به‌سوی مدیریت خانواده حرکت کند و با کار کردن و اداره مالی خانواده، احساس مولد بودن و بارآوری را در خود ایجاد کند. به همین سبب، این نقش را باید به مردان سپرد.

از دیدگاه اسلام، کار و کسب درآمد وظیفه مردان و درواقع، یکی از مهم‌ترین وظایف ایشان است و زن در این زمینه نقشی ندارد. [1] پیامبر گرامی اسلام صل‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌فرماید: «ای معاذ، از دسترنج خودت برای خانواده‌ات خرج کن». [2] امام صادق علیه‌السلام نیز فرموده‌اند: «... برای خانواده‌ات کار کن. مبادا آنان برای تو کار و تلاش کنند». [3] به همین دلیل است که «مرد درآمدی حلال‌تر از دسترنجش به دست نمی‌آورد و آنچه را که مرد برای خود، زن و فرزندش هزینه می‌کند، صدقه است» [4] و «مرد تلاشگر در فراهم آوردن هزینه‌های زندگی، به‌سان مجاهد در راه خداست». [5]

اما این نکته با کار کردن زنان در محیط‌های هم‌سنگ با روحیات زنانه منافاتی ندارد و آنان می‌توانند با حفظ ارزش‌ها، و ایفای نقش اصلی خویش، به کار و درآمد به‌منزله نقشی ثانوی نظر اندازند.

رهنمودهایی درباره کار و اشتغال

1. نقش‌های مهمی را که در کار و زندگی‌تان بر دوش دارید، فهرست‌بندی، اولویت‌بندی و ارزیابی کنید. مراقب باشید! نقش شما به‌منزله زن، شوهر یا والد بر نقش‌های کاری اولویت دارد.
2. بدانید که اگر همیشه سرگرم کارید، ممکن است به‌طور کارآمد فعالیت نکنید و از مسئولیت‌های زندگی نیز غافل شوید.
3. بین کار و زندگی تعادل و هماهنگی برقرار کنید و نخست برآوردن نیازهای خانواده را نشانه روید.
4. کارهایتان را بر پایه اهمیت، اولویت‌بندی کنید، نه بنا بر فوریت.
5. باورهایی که تعادل کار و زندگی را ارتقا می‌بخشند، گسترش دهید.
6. از نظر ذهنی، همسران را در گسترش رسالت کاری‌تان مشارکت دهید.
7. نقش حمایت‌های همسران را در موفقیت‌های کاری خویش به او ابراز دارید.
8. خانم‌ها بهتر است در انتخاب شغل خارج از خانه با شوهرشان تفاهم پیدا کنند، تا پس از آن به مشکل دچار نشوند.
9. به جایگاه شغلی همسر خود افتخار کنید و مایه سربلندی و سرافرازی او میان جمع دوستان و آشنایان شوید.
10. به محل کسب درآمد حساس باشید و دقت کنید تا راه کسب معاش خانواده حلال باشد.

مدیریت مالی

یکی از کارکردهای ازدواج، افزایش دارایی‌ها و اموال است. بنا بر پژوهش‌ها، از آنجاکه افراد متأهل در قیاس با مجردها، قدرت بیشتری در ذخیره دارایی‌های خویش دارند، در مجموع ثروتمندترین [6] و با ازدواج روزی بیشتری نصیب افراد متأهل می‌شود. [7] اما برطرف ساختن نیازهای مالی و مدیریت مسائل مالی خانواده، مسئولیت کدامیک از زن و شوهر است؟

پیش‌ازاین یادآور شدیم که ویژگی‌های زن و مرد در پذیرش نقش‌ها تأثیر بسزایی دارند. مردان که از ویژگی حمایت‌کنندگی قوی‌تری برخوردارند و از احساس‌های مثبت بارآوری در نتیجه کار بهره می‌برند، در قیاس با زنان که ویژگی ذخیره‌کنندگی [8] عمیق‌تری دارند، در مسائل مالی دو نقش متفاوت خواهند داشت.

آموزه‌های دین این باور را به ما گوشزد می‌کند که برطرف کردن نیازهای مالی و اقتصادی خانواده، از نقش‌هایی است که بر دوش شوهر نهاده شده است. [9] وی برای فراهم ساختن معاش و روزی خانواده و تهیه نیازمندی‌های زندگی و لوازم منزل باید تلاش کند. البته تصرف در اموال به‌دست‌آمده نیز باید با اجازه شوهر صورت پذیرد. [10] این جایگاه برای یک مرد آن‌چنان والاست که از نگاه آموزه‌های دینی، برترین و بالاترین هزینه‌ای که او در زندگی می‌کند، آن است که برای خانواده‌اش خرج کند! [11] چرا که با هزینه کردن در زندگی احساس مثبت بارآوری به مردان دست می‌دهد. البته این احساس در سایه کار و تلاش برای رفاه خانواده به وجود می‌آید و نشاط وی را به همراه خواهد داشت.

اما زنانی که از راه کار و جز آن درآمدی به دست می‌آورند، لزومی ندارد آن را در خانواده هزینه کنند و در این زمینه نقشی ندارند؛ اما می‌توانند همسران خود را در این زمینه یاری کنند و مشکلات مالی را کاهش دهند. به هر شکل، با تعیین مسئولیت در حوزه مسائل مالی این مسئله پیش روی ماست که چه کسی بهتر است آن را هزینه کند و بر آن کنترل داشته باشد؟

زوج‌هایی که مدیریت مسائل مالی تنها بر دوش یکی از آنهاست و کنترل برابری بر چگونگی خرج کردن ندارند، احساس رضایت کمتری را تجربه می‌کنند. [12] بهتر است که زن و شوهر، هر دو از وضعیت مالی و چگونگی هزینه آن آگاه باشند. از آنجاکه زنان در ذخیره و پس‌انداز کردن دقیق‌ترند، می‌توان پس‌انداز امور مالی خانواده و هزینه آن را در «اهداف کوتاه‌مدت» به آنان واگذار کرد. زنان به دلیل ویژگی ذخیره‌کنندگی می‌توانند حقوق کم یا فراوانی را که شوهر برای یک ماه در اختیارشان قرار داده تا پایان ماه، به‌گونه‌ای ضابطه‌مند مدیریت کنند، اما مردان بعید نیست که آن را تا اواسط ماه پایان بخشند؛ البته زنان امکان دارد مبالغ فراوان را نیز در یک ماه هزینه کنند، مگر اینکه بخواهند آن را برای اهداف کوتاه‌مدت یا بلندمدت همانند خرید خانه نگاه دارند. با در نظر گرفتن الگوهای تربیتی، فرهنگی و اجتماعی‌ای که زن در آن پرورش یافته است، بعید نیست مدیریت مالی زن به دلیل ویژگی ذخیره‌کنندگی او با اهداف کوتاه‌مدت مالی هماهنگ‌تر باشد، تا اهداف بلندمدت.

رهنمودهایی درباره مدیریت مالی

1. بهتر است چگونگی خرج کردن درآمدها را اولویت‌بندی کنید.
2. تفاوت‌های اساسی در اولویت‌بندی چگونگی استفاده از پول را بررسی کنید.
3. برنامه مالی خود را به‌گونه‌ای طرح‌ریزی کنید که بر اشتراک مساعی و همکاری طرفین مبتنی باشد.

4. مرد بهتر است همچنان که به فکر حوادث آینده و روز مبادای خویش است، به فکر آینده همسرش (که معمولاً خانم‌ها از آن بیمناک‌اند) نیز باشد.
5. به وضعیت مالی شوهرتان توجه کنید و خواسته‌های مالی خود را بر پایه نیازتان، نه بر مبنای رقابت و چشم‌وهم‌چشمی تنظیم کنید.
6. بدهکاری، سنگین‌ترین بار زندگی است که روان را متأثر می‌سازد و شما را محدود می‌کند. برای تغییر ظاهر زندگی و خرید کالاهای غیرضروری زیر بار قرض نروید.
7. نخست بدهکاری ماهیانه خود را پردازید تا از خرید کردن، بدون قسط و بدهکاری ماهیانه لذت ببرید.
8. میانه‌روی را در مسائل مالی یک اصل بشمارید و بدانید که با اعتدال، نیمی از معیشت خود را مدیریت کرده‌اید.

[1]. ر.ک: محمدبن یعقوب کلینی، [مجلسی](#) ج 5، باب حقوق زن بر شوهر، ص 511.

[2]. احمدبن محمد شیبانی، [مجلسی](#) ج 8، ص 249، ح 22136؛ علاءالدین علی متقی‌هندی، [مجلسی](#) ج 16، ص 94، ح 44047.

[3]. محمدبن یعقوب کلینی، [مجلسی](#) ج 5، ص 149، ح 6؛ محمدبن حسن طوسی، [مجلسی](#) ج 7، ص 3، ح 3.

[4]. علاءالدین علی متقی‌هندی، [مجلسی](#) ج 4، ص 9، ح 9229؛ محمدبن یزید قزوینی، [مجلسی](#) ج 2، ص 723، ح 2138.

[5]. محمدبن یعقوب کلینی، [مجلسی](#) ج 4، ص 12، ح 11؛ محمدباقر مجلسی، [مجلسی](#) ج 46، ص 67، ح 32.

[6]. دیوید اچ. اولسون و امی‌کی اولسون، [مجلسی](#) ترجمه کامران جعفری‌نژاد و منصوره اردشیرزاده، ص 6.

[7]. محمدبن یعقوب کلینی، [مجلسی](#) ج 5، ص 329، ح 6؛ ابوجعفر ابن بابویه قمی، [مجلسی](#) ج 3، ص 383، ح 4345.

[8]. Saving.

[9]. محمدبن حسن حر عاملی، [مجلسی](#) ج 21، ص 517.

[10]. محمدبن یعقوب کلینی، [مجلسی](#) ج 5، ص 514.

[11]. علاءالدین علی متقی‌هندی، [مجلسی](#) ج 6، ص 428، ح 16396؛ مسلم‌بن حجاج قشیری، [مجلسی](#) ج 2، ص 692، ح 38.

[12]. دیوید اچ. اولسون و امی‌کی اولسون، [مجلسی](#) ترجمه کامران جعفری‌نژاد و منصوره اردشیرزاده، ص 109.

برچسب‌ها:

نشانی منبع: <https://mava.iki.ac.ir/node/643>

پیوندها

<https://mava.iki.ac.ir/files/images/articles/Article-Gholak.jpg> [2] [1]

<https://mava.iki.ac.ir/subject/%D8%AE%D8%A7%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%AF%D9%87> [3]

<https://mava.iki.ac.ir/tag/%D8%AE%D8%A7%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%AF%D9%87%D8%8C-%D9%85%D8%AF%DB%8C%D8%B1%DB%8C%D8%AA-%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%8C-%D9%85%D8%B1%D8%AF%D8%8C-%D8%B2%D9%86>